

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2020 06 04 Nr. MEP-S-2020-07

Kopija:

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO NR. 20-7667(2)

Mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigų asociacija (toliau – Asociacija), vienijanti aštuonias mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigas, registruotas ir teikiančias paslaugas Lietuvos Respublikoje, kreipiasi į Lietuvos Respublikos Vyriausybę dėl Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Ministerija) parengto Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto „Dėl Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo Nr. I-678 21¹ straipsnio ir 1 priedo pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIII P-4592“ Nr. 20-7667(2) (toliau – Nutarimo projektas).

Šiuo raštu norime atkreipti Vyriausybės dėmesį, jog Nutarimo projekto derinimo metu Asociacija raštu pateikė Ministerijai savo pastabas ir pasiūlymus, tačiau šie pasiūlymai liko neįvertinti. Asociacijos nuomone, jos narių pastabos bei pasiūlymai, paremti sukaupta ilgamete veiklos patirtimi, turėtų būti išnagrinėti ir dėl jų pasisakyta, net jei ir būtų nuspręsta į juos neatsižvelgti. Tačiau tokiu atveju būtų išsakyti projekto rengėjų argumentai ir pozicija, dėl kurių galima būtų toliau diskutuoti galutinio sprendimo priėmimo etape. Toks procesas labiau atitiktų Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtintais viešųjų konsultacijų tikslus bei principus ir atspindėtų **Vyriausybei įprastus atviros ir skaidrios teisėkūros standartus, nei pasirinktas ignoravimo būdas**. Todėl šiuo raštu teikiame savo pastabas ir pasiūlymus, kurių Ministerija nevertino, ir **prašome Vyriausybės juos apsvarstyti prieš priimant sprendimą dėl Ministerijos parengto Nutarimo projekto.**

Lietuvos Respublikos Seimo narių grupės parengtą Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo Nr. I-678 21¹ straipsnio ir 1 priedo pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIII P-4592 (toliau – Įstatymo projektas) paskatino siekis „pašalinti šiuo metu matomą proporcingumo ir teisingumo trūkumą, apskaičiuojant elektroninių pinigų įstaigų bei mokėjimo įstaigų Lietuvos bankui mokamą priežiūros mokesť¹“. Parengto Nutarimo projekto siūlymai iš dalies sprendžia priežiūros mokesčio taikymo proporcingumo klausimą, tačiau šio mokesčio apskaičiavimo teisingumas lieka neišspręstas.

Pažymėtina, kad savo pastabas Įstatymo projektui pateikę Lietuvos bankas ir Finansų ministerija vieningai pritaria, kad priežiūros mokesť turėtų mokėti visi Lietuvos banko priežiūros aptariamos finansų rinkos dalyviai, o ne vos kiek daugiau nei pusė licencijas turinčių įmonių. Juolab, kad **didžiąją dalį šio mokesčio sumoka 10 iš daugiau kaip 100 licencijas turinčių įmonių** (žr. priede 1 ir 2 faktus). Tačiau pastabų rengėjai suabejojo, ar visi priežiūros rinkos dalyviai galėtų sumokėti siūlomą minimalią priežiūros mokesčio sumą ir a) pasiūlė daliai rinkos dalyvių šią siūlomą 2000 eurų minimalią sumą sumažinti iki 670 eurų (tačiau neatskleidžiant, kaip tokia suma buvo apskaičiuota) ir b) pasiūlė nemažinti šiuo metu taikomo maksimalaus procentinio dydžio, taikomo priežiūros mokesčiui apskaičiuoti.

Asociacija įžvelgia akivaizdžius prieštaravimus tarp pastabų rengėjų argumentų. Viena vertus aiškinama, kad iš viso Lietuvos banko lėšų, reikalingų mokėjimo ir elektroninių pinigų sektoriaus priežiūrai, poreikio (kuris 2019 metais sudarė 1 065 tūkst. Eurų), taikant galiojančią mokesčio apskaičiavimo metodiką, 2019 m. buvo surinkta tik 25 proc. reikiamos sumos. Kitą vertus, pastabų rengėjai siūlo mažinti minimalų pasiūlytą priežiūros mokesčio dydį ir palikti nustatytą procentinį dydį nuo priežiūrimų įstaigų veiklos pajamų, nors tokiu būdu vėl programuojamas priežiūros mokesčio nesurinkimas.

Asociacijos nuomone, dabartinis priežiūros mokesčio apskaičiavimas yra neteisingas, nes remiasi „gilesnės kišenės“ principu, o ne veiklos rizika paremtų priežiūros kaštų principu. Absoliuti priežiūros mokesčio našta tenka mažą veiklos rizikos laipsnį turinčioms, tačiau realias, kasdienes paslaugas šalies gyventojams teikiančioms įstaigoms. Tuo tarpu naujai įsteigtos „progresyvios“ „finansinių technologijų“ įstaigos, dėl savo apetito prisiimamai rizikai, savo veikloje koncentruoja įvairias rizikas ir sukuria priežiūros kaštus. Tačiau, dėl įvairių priežasčių iš savo veiklos negaudamos pajamų, šios įstaigos šių kaštų neatlygina, kadangi nesumoka priežiūros mokesčio (žr. priede 4 faktą).

¹ Įstatymo projekto aiškinamasis raštas <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/5cf561a05fa111eaa02cacf2a861120c>

Pažymėtina, kad pajamos, susijusios su mokėjimo paslaugomis ar elektroninių pinigų leidimu, nėra vienintelis šios finansų rinkos dalyvių pajamų rodiklis (žr. priede 5 faktą). Tad pajamos iš licencinės veiklos pilnai neatspindi įstaigos veiklos apimčių ir rizikingumo. Asociacijos nuomone, **nėra teisinga jas vertinti ir priežiūrą apmokestinti tik pagal šį vieną kriterijų**. Kiekviena įstaiga pasirenka skirtingą verslo modelį, tačiau net ir generuodama mažas tiesiogines pajamas iš šios veiklos ji gali būti itin rizikinga arba atvirkščiai. Visų licencijuojamų įstaigų priežiūra vis vien yra vykdoma – analizuojamos jų veiklos ataskaitos, tikrinama atitiktis nustatytiems veiklos reikalavimams ir normatyvams. Tad priežiūros mokesčio apskaičiavimo tvarka, pagal kurią už priežiūrą sumoka tik dalis elektroninių pinigų ir mokėjimų rinkos dalyvių, yra neteisinga. Tai, kad visoms įstaigoms, nepriklausomai nuo iš finansinės veiklos gautų pajamų, reikia Lietuvos Banko specialistų dėmesio gerai iliustruoja pastaraisiais mėnesiais Lietuvos banko priimti sprendimai – skirtos baudos, sprendimai riboti veiklą, panaikinti licenciją.²

Šiuo metu galiojanti priežiūros mokesčio apskaičiavimo tvarka, pagal kurią už priežiūrą sumoka tik dalis elektroninių pinigų ir mokėjimų rinkos dalyvių, akivaizdžiai prieštarauja teisingumo ir asmenų lygybės prieš įstatymą principams. Asociacijos nuomone, idealus priežiūros mokesčio apskaičiavimo būdas būtų išdalinti priežiūros institucijos patiriamus kaštus visiems tos rinkos dalyviams po lygiai. Pažymėtina, kad dabar tokiu principu priežiūros mokestį moka nemaža dalis Lietuvos banko prižiūrimų subjektų (pvz. draudimo brokeriai, valiutos keityklų operatoriai, sutelktinio finansavimo platformų operatoriai ir kt.). Tačiau Asociacija supranta, kad toks staigus priežiūros mokesčio dydžio keitimas sukeltų šoką šios rinkos dalyviams ir galimai prieštarautų teisinio užtikrinimo principui. Todėl, Asociacijos nuomone, **idealus būdas šiuo klausimu pasiekti konsensuą yra nustatyti pakankamai reikšmingą priežiūros mokesčio minimalią sumą (kaip siūloma Įstatymo projekte – 2000 eurų per metus) ir ją palaipsniui didinti iki tos sumos, kuri patenkintų Lietuvos banko vykdomos priežiūros kaštus**. Tuo pačiu, siekiant mažinti atotrūkį tarp surenkamo mokesčio ir priežiūros kaštų, galima laikinai vadovautis „gilios kišenės“ principu ir nustatyti, kad daugiau pajamų gaunančios įstaigos sumoka didesnę priežiūros mokestį. Bet tai neturi pavirsti milžinišku dešimčių kartų skirtumu, kaip yra dabar. Asociacijos nuomone, **Įstatymo projekte siūlomos 0,3 proc. „lubos“ yra ideali didžiausio priežiūros mokesčio riba, kuri palaipsniui, didinant minimalią mokesčio sumą, turėtų mažėti**. Tokiu būdu bus išvengta situacijos, kai didžiausią priežiūros mokesčio dalį sumoka bendrovės, užsiimančios pensijų išmokėjimu arba komunalinių mokesčių surinkimu, kas neabejotinai turi įtakos šių paslaugų kainodarai (žr. priede 6 faktą).

Asociacija nuoširdžiai tikisi, kad Nutarimo projektas bus pakoreguotas atsižvelgus į šiame rašte pateiktus argumentus ir faktines aplinkybes. Taip pat manome, kad dėl Įstatymo projekto neturėtų būti konsultuojamasi su Europos Centrinio Banku, kadangi šiuo projektu nėra keičiamas Lietuvos banko finansavimo būdas ar dydis. Tik, siekiant didesnio teisingumo, priežiūros mokesčio dydis perskirstomas tarp mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigų. Tad šis klausimas nepatenka į Europos Centrinio Banko kompetenciją.

Pridedama: Su priežiūros mokesčiu susiję faktai.

Pagarbiai

Asociacijos vadovas

Kęstutis Gataveckas

Kontaktinis asmuo: Andrius Karaliūnas, tel. +37061466733

² Už pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos pažeidimus – UAB „ConnectPay“ 110 tūkst. Eur bauda. Plačiau: <https://www.lb.lt/lt/naujienu/uz-pinigu-plovimo-ir-teroristu-finansavimo-prevencijos-pazeidimus-uab-connectpay-110-tukst-eur-bauda>; Lietuvos banko Priežiūros tarnybos sprendimai. Plačiau: <https://www.lb.lt/lt/naujienu/lietuvos-banko-prieziuros-tarnybos-sprendimai-273>; Lietuvos bankas, Už netinkamą pinigų plovimo prevenciją – beveik ketvirtadalis mln. Eur bauda ir veiklos apribojimas. Plačiau: <https://www.lb.lt/lt/naujienu/uz-netinkama-pinigu-plovimo-prevencija-beveik-ketvirtadalis-mln-eur-bauda-ir-veiklos-apribojimas>; Lietuvos bankas, Už Bruc Bond, UAB, šurkščius ir sistemingus įstatymų pažeidimus panaikinta mokėjimo įstaigos licencija. Plačiau: <https://www.lb.lt/lt/naujienu/uz-bruc-bond-uab-siurkscius-ir-sistemingus-istatymu-pazeidimus-panaikinta-mokejimo-istaigos-licencija>

SU PRIEŽIŪROS MOKESČIU SUSIJĘ FAKTAI

Žemiau pateikiami su mokėjimo įstaigoms ir elektroninių pinigų įstaigoms tenkančiu priežiūros mokesčiu susiję faktai, paskatinę siekį keisti šio mokesčio apskaičiavimo principus.

1. 2019 m. iš elektroninių pinigų įstaigų sumokėto 167,8 tūkst. eurų priežiūros mokesčio net 139,5 tūkst. eurų (arba 83 proc.) **sumokėjo vos 5 iš 49 įstaigų**. Iš 72,5 tūkst. eurų priežiūros mokesčio, kuriuos turėjo sumokėti mokėjimo įstaigos, 39,9 tūkst. eurų (arba 55 proc.) **sumokėjo vos 5 iš 46 įstaigų. 41 licenciją turinti įstaiga** (arba 43 proc. visų elektroninių pinigų ir mokėjimo įstaigų) **priežiūros mokesčio iš viso nemokėjo**.
2. 2020 m. iš elektroninių pinigų įstaigų mokėtino 264 tūkst. eurų priežiūros mokesčio net 157,2 tūkst. eurų (arba 60 proc.) **sumokės vos 5 iš 67 įstaigų**. Iš 137,8 tūkst. eurų priežiūros mokesčio, kuriuos turės sumokėti mokėjimo įstaigos, 81,2 tūkst. eurų (arba 59 proc.) **sumokės tik 5 iš 48 įstaigų. 44 licencijas turinčios įstaigos** (arba 38 proc. visų elektroninių pinigų ir mokėjimo įstaigų) **priežiūros mokesčio iš viso nemokės**.
3. Lietuvos bankas nebetaiko ankstesniais metais vienam rinkos dalyviui taikytą 2 896 EUR įmoką „lubų“. Šis sprendimas buvo argumentuotas sparčia FinTech sektoriaus plėtra šalyje ir, atitinkamai, išaugusiais šios rinkos priežiūros kaštais. **Dėl šių priežasčių susidarė situacija, kai tik dalis licencijuotų įmonių moka už priežiūrą, o seniau rinkoje veikiančių įstaigų įmokos skirtingais metais išaugo net iki 11 - 17 kartų.**
4. Mokėjimo paslaugų rinka, palyginti su kitomis, prižiūrimomis Lietuvos banko, yra išskirtinė. Dėl didelės konkurencijos ar kitų rinkodaros priežasčių nauji licencijų turėtojai dažnai iš klientų už paslaugas neima jokių ar beveik jokių mokesčių. Tad, net ir turėdamos daugybę klientų ir per metus atlikdama milijonines mokėjimų operacijas, tokios įstaigos už priežiūrą beveik nieko nesusimoka. Pateikiant pavyzdžių:
 - Elektroninių pinigų licenciją turinti Revolut 2019 m. atliko mokėjimų operacijų už **31,6 mln. EUR**, išleido virš 13 mln. EUR elektroninių pinigų, tačiau įstaigos pajamos iš finansinės veiklos sudarė tik 68 tūkst. EUR. Tad 2020 m. Revolut mokės tik apie **400 EUR** priežiūros mokesčio.
 - UAB IBS Lithuania mokėjimo operacijų atliko už beveik **200 mln. EUR**, tačiau pajamų, nuo kurių mokamas priežiūros mokestis gavo tik 225 tūkst. EUR. Tad už priežiūrą mokės tik apie **1,3 tūkst. EUR**. Tuo tarpu, mažiau mokėjimo operacijų atlikusios, tačiau daugiau pajamų gavusios įstaigos už priežiūrą mokės net kelis kartus daugiau. Pavyzdžiui:
 - UAB Foxpay mokėjimo operacijų atliko beveik **20 kartų mažiau nei UAB IBS Lithuania** – tik už 11,3 mln. EUR, tačiau pajamų iš finansinės veiklos gavo 563 tūkst. EUR, tad už priežiūrą mokės apie **2,6 tūkst. EUR**.
 - UAB deVere E-Money mokėjimo operacijų atliko už beveik 152 mln. EUR, pajamų iš finansinės veiklos gavo 546 tūkst. EUR, tad už priežiūrą mokės apie **3,3 tūkst. EUR**.
 - UAB Elektroninių mokėjimų agentūra mokėjimo operacijų atliko už 157,4 mln. EUR, pajamų iš finansinės veiklos gavo 685 tūkst. EUR, tad už priežiūrą mokės **4 tūkst. EUR**.
 - UAB Secure Nordic Payments (buvusi UAB MisterTango) 2019 m. atliko **mokėjimo operacijų už beveik 3 milijardus EUR**, išleido beveik 40 mln. EUR elektroninių pinigų, tačiau pajamos iš finansinės veiklos siekė tik 1,7 mln. EUR. Tad šiemet priežiūros mokesčio įstaiga mokės tik apie **10 tūkst. EUR**. Palyginimui, UAB Perlas Finance 2019 m. **mokėjimo operacijų atliko daugiau nei 2 kart mažiau**, išleido mažiau elektroninių pinigų, tačiau įstaigos pajamos iš finansinės veiklos buvo beveik 4 kart didesnės. Tad įstaiga sumokės beveik **40 tūkst. EUR** priežiūros mokesčio.
5. Dalis licencijuotų mokėjimo bei elektroninių pinigų įstaigų užsiima ir kitomis veiklos, iš kurių gauna didžiąją dalį pajamų. Nuo šių pajamų priežiūros mokestis neskaičiuojamas. Pateikiant pavyzdžių:
 - AB NEO Finance visos pajamos 2019 m. siekė 1,7 mln. EUR, tačiau iš finansinė veiklos, nuo kurios mokamas priežiūros mokestis, įstaiga pajamų gavo vos 178 tūkst. EUR. Atitinkamai priežiūros mokesčio sumokės tik apie **1000 EUR**.
 - UAB SAFU.COM 2019 m. iš viso pajamų gavo 713 tūkst. EUR, tačiau iš licencijuojamos veiklos – tik 90 tūkst. EUR. Tad priežiūros mokesčio sumokės tik apie **500 EUR**.
6. Pagal esamą reguliavimą didžiausią priežiūros mokesčio dalį sumoka bendrovės, užsiimančios pensijų išmokėjimu, komunalinių mokesčių surinkimu:
 - AB Lietuvos paštas šiemet priežiūros mokesčio sumokės apie **37 tūkst. EUR**;
 - Prekybos centruose veikiančios įstaigos: UAB Perlas Finance už priežiūrą sumokės beveik **40 tūkst. EUR**, įmokas Maxima kasose priimanti UAB Sollo – **17 tūkst. EUR**;
 - Į namus pensijas pristatančios įstaigos: UAB Victum priežiūros mokesčio sumokės **5,2 tūkst. EUR**, UAB Godlija – **4,3 tūkst. EUR**, UAB Bastaras – **3,8 tūkst. EUR**, UAB Verpetynė – **1,9 tūkst. EUR**.

Nors, palyginti su naujųjų FinTech įstaigų veikla, operacijas atliekančių kriptovaliutomis ar didelėmis sumomis, turinčių daug klientų iš kitų ES šalių, šios paslaugos yra visiškai nerizikingos.

